

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 13. De qualitate, & quantitate scientiæ in Confessario requisitæ,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

vt inferior excusetur à peccato, si de sua capacitate dubitans, tali dubio scrupuloque deposito, credat suo Superiori, dicenti quod idoneus sit ad Sacramentum hoc ministrandum: dummodo aliud non confitet sibi euidentissime (quo casu agens contra conscientiam, ædificaret in gehennam cap. Litteras. §. Porro. De restitut. spoliatorum) stando enim Superioris iudicio, cui suum in dubio submittere debet, non peccat in ea re. Ad id vero Suarez ibidem, approbationem Episcopi bona fide factam, posse idem efficere respectu Sacerdotum secularium sua sponte hoc munus assumendum: quia Episcopus quoque Superior est, cuius iudicio illi stare possunt, quando contrarium non constat euidenter.

140. Doctrinam hanc Syluester expositis ad audiendas confessiones tradens pro regula in verbo *confessor* 3. & num. 3. alteram subiungit pro exponentibus: quod si viderint exponendum habere tantum grammaticam, per quam lecta intelligat, & confiteri quod viderit, leſtitariquæ, Defecerunt, id est, Summam confessionalem D. Antonini, aut alium similem librum; (quod intellige cum Armilla verbo *confessor* num. 2. lecta talle sufficienter ad praxim) nequæ ita stolidum esse, quin dupiter, vbi dubitandum est; neque temerarium & præsumptiuosum in iudicando, posse talem secure exponere.

141. Ostendunt secundo ante proposita verba, defectum scientiæ debitæ in Confessario esse de numero eorum, qui reddunt confessionem inuvalidam, & ite ondam. Si enim is validitati absolutionis non obstaret, nihil esset cur ob eum diceretur Pœnitens, tanquam circa se negligens, negligi à Deo, & cum suo Confessario cadere in foueam; iuxta illud *nimirum Matth. 15.* Si cæcus cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt. quod quidem in valide absolutum non quadrat. Et certe, cum ignarus sit tanquam cæcus, qui de coloribus non iudicat, vt nec quisquam alius de incognitis, iudicium quod ille protulerit, nequit prudenter validum censeri, taleque esse cui merito standum sit. Id quod cum in omnibus alijs iudicijs homines sibi facile persuadeant, cur id ipsum aliqui non faciant de iudicio pœnitentia; ratio alia esse non potest, quam quod suis affectibus seruientes; tam naturale, quam fidei lumen menti suæ impressum, opprimant; tanquam claudentes oculos ne videant, nec conscientia stimulis verberentur. Nam alloqui res ipsa loquitur, vt pote manifestissima: tum ex multiplici persona, quam Confessarius in tali iudicio sustinet, Vicarij Christi, Iudicis, Medici, Pastoris, Doctoris, & Sacerdotis proprij; tum ex multiplici munere, quod in eodem obire debet: nimirum Pœnitentem excitandi ad veram contritionem, iuandi Interrogationibus ad faciendam integrè confessionem; docendi, monendi, arguendi, obiurgandi, consolandi, animi morbis medendi, satisfactionem imponendi, ad vitæ emendationem confirmandi, aduersus relapsam corroborandi, iudicandi de ipsius non modo externis actionibus, & verbis; sed etiam de internis cogitationibus, omninoque de dispositione, num ea sufficiens sit ad absolutionem, ac demum munus proferendi sententiam, ex qua hominis æterna salus pender. Qualia sine scientia, vt par est præſtari non posse, apertum est.

142. Porro qui debeant confessionem iterare, eo quod illam Confessario ignaro fecerint, eruditus ac prudens Confessarius cognoscet duobus modis, vt notat Nauarr. in *Enchir. cap. 9. num. 9.* Altero exploratum habendo omnimodam ignorantiam illius prioris Confessarij, quem aliunde probe noverit ignorare, quæ communiter passimque sciuntur; vt verbi gratia quod peierare, aut per se vindictam sumere de iniuria accepta, non sit peccatum. Iterandam enim esse confessionem, quando talis actus tanta fuerit ignorantia, habet à *Victoria de sacrament. num. 168.* ex communi opinione. Altero modo vero eiusmodi ignorantiam colligendo ex discursu confessionis, quam Pœnitens tunc facit: nempe si ostendat Confessarium in rebus grauibus, quas (iuxta dicenda in sequenti capite) neutiquam ignorare debuit, nullum ei inesse conscientia remorsum.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De qualitate & quantitate scientia in confessario requisita.

SVMMARIVM.

143. Perfecta Confessarij scientia, quanam sit: quodque ea non requiratur de necessitate ad vsum Sacramenti Pœnitentiæ.
 144. Regula generalis dari non potest de mediocri scientia Confessarij, sufficiente confessionibus digne audiendis.
 145. Talis scientia requirit peritiam iudicandi tum de pœnitente, an absolui possit; tum de illis de quibus confitetur, an peccata sine, & an mortalia, vel venialia.
 146. Quæ oportet Confessarium de peccatis scire.
 147. Tres casus in quibus potest à peccato excusari ignarus audiens confessiones.
 148. Quid tenendum sit de confessione ignaro facta, bona fide.
 149. Cognoscenda à Confessario de eo cuius confessionem excipit, & inter ea irregularitatem esse numerandam.
 150. Quatenus à Confessario talis cognitio exigatur.
 151. Pœnitentem peccare, inuvalidamque confessionem facere, qui ei confitetur, quem nouit non habere scientiam sufficientem.
 152. Abusus damnable substituentium sibi Vicarios ignaros.
 153. Præſentem scientiam esse in confessario necessariam.

Q Valis quantaque sit ea scientia, cuius defectus in Confessario parit antedicta incommoda, aut eorum saltem apertum periculum, sub mortali vitandum, iuxta illud *Eclesiasti 3.* Qui amat periculum, peribit in illo] explicatur sequentibus propositionibus.

Prima est: ad eminentem Confessarij scientiam, per quam vndequeque sibi sufficiat, requirit, vt vtramque practicam Theologiam, tam moralem, quam sacramentalem calleat; ac iuris, præſertim canonici, peritiam habeat, constitutionesque Synodales regionis, in qua confessiones audit, teneat. Hanc habet Nauarr. in *Enchir. cap. 4. num. 3. & ad §. Casaeat num. 9. De pœnit. distinct. 6. cap. 1.* Et probatur, quia nemo potest censeri Confessarius suis numeris absolutus, nisi omnibus sibi confiteri volentibus satisfacere possit per seipsum. Hoc autem non potest sine plena Theologia practica, & iuris saltem Canonici cognitione, dixi (saltem canonici) quia non videtur ad id tam necessaria esse iuris ciuiliis notitia, quam vrget Nauarrus: vt argumento est, quod ab eisdem iuris studio Ecclesia, vibrato etiam excommunicationis gladio, reuocet non modo Religiosos, & in Ecclesiastica dignitate constitutos seculares; sed etiam Presbyteros simplices. cap. finali. Ne Clerici vel Monachi. Porro, sicut certum est Confessarium istiusmodi eminenti doctrina instructum, idoneum esse audiendis confessionibus vbiuis locorum, & quarumuis personarum: sic etiam constat non esse necessarium, vt quicumque non est ea instructus iudicetur ad id munus ineptus: alioqui enim, vt loco citato Nauarrus recte argumentatur, non modo nunc, sed etiam antea, in Ecclesia non nisi admodum pauci, aut penè nulli fuissent idonei Confessarij: quod cum absurdum sit, concedendum est, mediocrem aliquam scientiam posse in foro interno sufficere; sicut in externo sufficere; idem author communiter concedi ibidem tradit.

Secunda propositio est: quæ scientia mediocri sufficiens sit confessionibus digne, ac sine peccato mortali audiendis, non posse aliqua certa regula determinari, sed relinqui arbitrio boni viri, prudenter considerantis fidelitatem loci vbi audiende sunt, & conditiones personarum tam Pœnitentis, quam Confessarij. Hæc quam Caiet. attigit in *Summula verbo Confessionis iteratio. sub finem*, confirmatur per illud quod Nauarr. in eod. num. 4. & ad §. *Casaeat ante memoratum num. 17.* notat, & ante eum Panorm. ad cap. *Cum in cunctis. de electione num. 4.* non quemcumque idoneum ad audiendam confessionem alicuius certæ personæ, vel in aliquo certo loco, esse pariter idoneum ad audiendas confessiones quarumuis aliarum personarum, aut in quouis alio loco; quia audiens confessiones in aliquo vico, aut pago rusticorum simpliciumque hominum, non indiget tanta scientia, quanta ille qui audit in ciuitate, vbi plures & grauiiores occurrunt difficultates exequendi pro dignitate, illa qui de necessitate incumbunt ex

officio

officio. Similiter scientiâ maiore indiget, qui audit in ciuitate, in qua homines sunt subtiliori ingenio, aut mercimoniis, aliiue arduis negotiis implicantur, vel in qua subtiliores solent contractus fieri, quam in aliis. Adde & qui in toto regno audit, quam qui in vna tantum ciuitate: Item qui in ciuitate, aliove loco audit, vbi non habentur viri docti, qui cōsulantur, quam vbi habentur. Ad hæc maior requiritur scientia in Episcopo, quam in Parocho; non tantum quia ille est omnium de Diocesi Ordinarius Confessarius, & hic, tantum eorum qui sunt de vna Parochia: sed etiam quia Episcopus est is, ad quem in suis difficultatibus debent Parochi recurrere, tanquam ad suum, & suorum Iudicem, animarum que pastorem, qui eorum instructioni debet prouidere; ne per ignorantiam, in ipsiis etiam diuinis Sacramentis offendant. Videri possunt quæ in eam sententiam habet Petrus à Soto in *instructioe sacerdotum, titulo primo, qui est de scientia Sacerdotibus necessaria. Lect. 2. proposit. 2. corol. 3.* Denique, quod Pœnitentes casus habent grauiores, & plures, vt communiter Reges, Principes, Episcopi, Iudices, alijque Magnates, eò doctiores Confessarios habere debere dubium non est. Ex quibus relinquitur manifestum, certâ generali regulâ determinari non posse, quæ scientia in Confessario requiratur ad dignè exequendum suum munus, sed id arbitrio prudentis ex inspectione conditionum loci & personarum, relinquendū esse.

145. Tertia propositio est: Confessario necessaria saltem esse scientiam, quæ sciat, possitne eum qui sibi confitetur absolueri: an non: & an ea de quibus ille confitetur, sint peccata, vel non: & an peccata mortalia, vel venialia: sique in aliquo esset difficultas, dubitare sciat. Hanc Nauar. habet partim in *Enchir. c. 4. n. 4.* partim ad §. *Causat De pœnitentiâ dist. 6. c. 1. n. 20.* vbi illam ex D. Tho. refert: sicut & Sylu. *Confessor. 3. n. 2.*

Confirmatur autem per illud quod in cap. *Omnis vtriusque sexus. De pœnitentiâ & remiss. §. Sacerdos* statuitur, debere Sacerdotem inquirere peccatoris circūstantias, & peccati. Inde enim constat Confessarium debere minimum scire, an peccatori, cuius confessionem audit, aliquid in se propter quod illum absolueri non possit: & an peccata illius sint mortalia aut venialia: quas enim circūstantias peccatoris, & peccati inquirere, scire que debeat, si has non debeat, dici non potest. Et certè vsium potestatis ligandi & absoluedi, à Christo in Ecclesia relicte, requirere in Confessario scientiâ, qua discernat inter casus in quibus possit vel nō possit absolueri; patet ex definitione clausi (quo nomine metaphorice talis potestas significatur) approbata in *Extra. Ioan. 22.* Quia quorundā. De verborū significatione. Quæ dicitur esse spiritualis potestas ligandi atque soluedi, qua Index Ecclesiasticus dignos recipere, & indignos excludere debet à regno. Accedit ad eandem propositionis huius confirmationē, doctrina tradita in *Concilio Tridentino, sess. 4. cap. 5.* cum necessitas integram peccatorū confessionem faciendi Confessario inferatur ex eo, quod Christus e terrens ascendens ad cœlos, Sacerdotes suis ipsius Vicarios reliquerit tanquam Præsides, & Iudices, qui pro potestate clauium, remissionis aut retentionis peccatorum, in quæ fideles ceciderint, sententiam pronunciet. Atque illationis ratio deinde redditur, quod constat Sacerdotes non posse tale iudiciū incognita causâ exercere: neque equitatem in iniugendis pœnis seruare, si in genere dimittat, & nō potius in specie, ac sigillatim fideles ipsi peccata sua declarasset. Ex hac enim doctrina allatam propositionem de scientia necessaria Confessario deduci patet; quia confessione facta Confessario nescienti discernere inter ea quæ sunt, & non sunt peccata aut quæ sunt mortalia, vel venialia, aut à quibus absolueri potest, vel non potest: perinde ac non facta cōfessione, manet causa incognita; saltem cognitione requisita, ad eam equitatem iudicij, de qua Concilium loquitur, quidquid sit de validitate sacramenti, quam interdū contingere non obstante talis cognitionis defectu, ostēdunt paulo post dicēda.

146. Enimvero cum duplici moderatione intelligenda est hæc eadem propositio. Prior est, quam attingit Nauar. *ad cit. §. Causat num. 21.* vt ea procedat tantum quoad peccata illa quæ communiter sciuntur peccata esse: vt septem capitalia (inquit D. Antoninus *parte. 3. tit. 17. c. 16. §. 2.* quia sunt elementa quedam & principia quæ de necessitate scire oportet; itemque illorum species tales, quæ nominatæ statim intelliguntur: alicuius talium generum malitiam annexam habere;

vt inobediencia habet superbia; fornicatio, luxuria; furtum; auaritia; ebrietas, gula, detractio, inuidia; & similia communiter nota, quæ Sacerdotem ignorare raro cōtingit, ita vt necesse non sit hac ex parte nos formare scrupulos, inquit Franc. à *Victoria de sacramentis num. 168.* Itemque procedat quoad mortalia & venialia in genere: nempe vt Confessarius non ignoret in genere quod peccatū pro mortali, quod que pro veniali habendum sit (id quod in sequenti tertia parte tomo 1. lib. 5. explicabitur ex instituto) adeo vt difficultates saltem percipere sciat, & dubitare de nō communiter notis, an sint mortalia, necne, vt consulere valeat peritos, à quibus discat quid sequi debeat. Aduerte verò obiter, quod ex Corduba Suarez adfert *tom. 4. disput. 28. sect. 2. num. 17.* cum non sit de necessitate huius sacramenti, vt sacerdos & Pœnitens cognoscant totam grauitatem culpæ; probabile esse, quod Confessio sit valida, quantumuis Pœnitens confiteatur aliquod peccatum vt veniale, quod est verè mortale, & Confessarius eadem ignorantia laboret.

Aduerte etiam, in re proposita non esse faciendam distinctionem inter eos, qui onus confessiones audiendi ex obedientia assumunt, & eos qui sua sponte ad illud se offerunt, quasi hi de omnibus, de quibus Pœnitentes confitentur, teneantur iudicare; num peccata sint mortalia necne; illis verò sufficiat quod ante dictum est. Nam, vt Nauar. in *Enchir. c. 4. num. 3.* argumentatur: nullus potest canon adferri, in quo talis distinctio funderetur: sique ea esset vera, pauci aut nulli ex Confessariis secularibus salui fierent.

Itaque generaliter constitutum sit, quod habet Sylu. in *verbo Confessor tertio q. 9.* Confessarium non teneri semper auditore cuius peccato iudicare vtrum sit mortale; quia vix aliqui reperiretur in toto mundo vnus Confessarius idoneus: sed sufficit vt iudicet de iis quæ scire tenetur iuxta antedicta. De aliis verò difficilibus potest suspendere iudicium, dummodo opportunū remedium apponat, ne deuo committantur, si dubitet esse mortalia: quod sepe contingere potest ex incertitudine facti, aut ex materia leuitate aut ex defectu plenæ aduertentiæ, aut ex ignorantia, vel scrupulis Pœnitentis, aliisque circūstantiis, per quas potest iudicij faciendū impedimentum adferri. Nec etiam tenetur cognoscere omnes species peccatorum minutissimas, quarum cognitionem suis disputationibus ægrè assequuntur docti Theologi: sed communiores & mediocribus Confessariis vt plurimum notas. Quando autem et se offert Pœnitens, implicatus grauibus negotiis, & difficultatibus, simonia, vfura, censuum, cambiorum, testamentorum aut similia, debet illum remittere ad virum aliquem doctum, à quo plenius instruat de eo, quod licitè vel illicitè actum fuerit: ea enim omnia ex se scire non tenetur Confessarius, sicut nec esse Doctor in Theologia, vel in iure; sed sufficit vt nesciens, ad doctiores recurrat pro talium difficultatum resolutione.

Posterior moderatio traditæ propositionis est, vt ea intelligatur exceptionem pati in tribus casibus, in quibus ex Nauar. in *seq. num. 5.* à mortali peccato excusari potest imperitus audiens confessionem.

147. Primus est, quando Pœnitens sibi ipsi valde sufficiens est, non tantum ad confitendum peccata, & eorum circūstantias, ac numerum; sed etiam ad exponendam Confessario peccatorum suorum grauitatem: dicendo exempli gratia. Istud est mortale sacrilegium, cum excommunicatione non referuata: Illud est furtum, cum obligatione ad restitutionem: & sic de cæteris. Neque id tantum, sed simul etiam talis est qui merito iudicetur bonam rectamque habere conscientiam; vt non tantum possit, sed etiam velit Sacerdotis ignorantiam supplere, instruendo ipsum sufficienter. Quod tamen parum decet, nec consultum est pœnitenti ipsi: quia Confessario docto & idoneo confitens, si ille forte erret, ipse excusatur per ignorantiam probabilem, tanquam is qui nitatur autoritate viri docti, & ad munus suum obendum idonei: quod non contingit confitendi Confessario indocto, ac ignaro. Seruetur igitur quod prescribitur initio c. 1. De pœnit. *dist. 6.* his verbis: Qui vult cōfiteri peccata sua, vt inueniat gratiam, quærat Sacerdotem scientem ligare & soluere.]

Secundus casus est, quando pœnitentes sunt personæ

spiritales, accedentes crebro ad confessionem, ideoque subinde, non nisi venialibus peccatis obligati tenentur; quæ cum non sint materia necessaria Sacramenti Pœnitentiæ (ex definitione Concil. Trid. sess. 14. cap. 5.) quod pleraque illorum non intelligantur a Confessario, non impedit confessionis validitatem: sicut nec impediret, si talia in confessione a pœnitente silerentur.

Tertius casus est, quando Pœnitens versatur in articulo mortis, nec præter ipsum imperium adest alius, à quo audiri possit. Quem casum ob similem extremam necessitatem spiritalem Nauarr. ibidem extendendum esse vult, ad eos qui degunt apud infideles, cum deest illis copia Confessarij peritioris, siue ij liberi sint, siue serui. Ratio verò exceptionis faciendæ in his casibus hæc reddi potest: quod in eis cum sufficiente dispositione Pœnitentis concurrat (vt supponimus) sufficiens potestas Confessarij, cuius acquirendæ, imperitus capax esse potest, ex omnium sententia, vt monet Suarez in cit. disput. 28. sect. 2. num. 13. Et patet ex eo, quod proprius Sacerdos ignarus possit iurisdictionem in suos validè delegare, ipseque depulsa ignorantia, confessiones eorum audiendo ex officio, illà per se vti.

148. Immo id ipsum quod in hac necessitas dicitur facere, idem Suarez in precedentium 12. censet bonam quoque fidè contentis facere; quando simul adest sufficiens tum contritio, tum confessio ex parte Pœnitentis. Quod probat, quia cum interueniat tunc ex parte Pœnitentis confessio integra, si ex parte quoque Sacerdotis interueniat talis eiusdè perceptio, quæ etsi non sit exacta cognitio, sufficiat tamen ad cognoscendum materiam adeste ad Pœnitentiæ sacramentum sufficientem; nihil obstat quin ipsum sit validum, si super eandem materiam sacramentalis forma verborum proferatur cum intentione & iurisdictione ad id requisita; quia nihil substantiæ deerit, præsertim Pœnitente procedente bona fide, prout ponimus. Si quis obiiciat, quod sub sine præcedentis capitis habitum est, ex communi opinione iterandam esse confessionem factam ignaro, cuius ignorantia tanta est, vt ipsa sit etiam eorum, quæ à paucis ignorantur. Respondendum est id procedere quando, etiam si bona fide confessio facta est; postea tamen deprehenditur Confessarius ob imperitiam nihil eorum quæ audiuit intellexisse rãquam peccata (qua tantum ratione constituunt materiam sacramenti Pœnitentiæ) sed solum percepisse vt facta quædam; de quo, vt inquit à Victoria, de sacrament. num. 168. non oportet formare scrupulum, cum raro occurrat talis Confessarius. Vel procedere quando mala fide agitur, vt fieri potest duobus illis modis quos adfert Suarez in sue cit. sectionis 2. Prior est, quando cognouit illum cui confitebatur, ita imperitum esse, vt suam conscientiam diiudicare non sufficeret: & nihilominus ei confessus est. Posterior vero, quando inter confitendum aduertit Confessarium non percipere sufficienter grauitatem peccati sui, & nihilominus de eo confessus est solum simpliciter, illo non instructo, nec sufficienter informato.

149. Quarta propositio est: necessarium esse confessario quinque in particulari cognoscere de eo, cuius confessionem excipit. Primum, An sit excommunicatus. Secundum, An teneatur ad aliquam restitutionem famæ, vel pecuniæ, vel alterius ablati. Tertium, an sit in statu damnationis: habendo scilicet voluntatem perseverandi in peccato mortali, aut quid aliud, per quod impediatur validitas confessionis, iuxta dicenda suo loco in sequentibus lib. 6. cum de ipsa confessione agetur. Quartum, an habeat casum reseruatam. Quintum an illum, quem audit, iurisdictionem sufficientem habeat. Hanc propositioem ex Caetano in verbo Confessor. acceptam Nauarrus approbat. De pœnitent. distinct. 6. cap. primo §. Caueat num. 24. Et merito: quia talibus ignoratis Confessarius nequit scire, an eum qui sibi confitetur absoluerè possit, cum id sit ignorare illa, quæ de necessitate Sacramenti concurrere oportet ad rectè validè que absoluedum; prout patet ex communi doctrina de validitate confessionis loco ante memorato tradenda.

Tria autem aduertenda sunt in hac re, quæ idem Nauarrus ibidem aduertendæ esse persequitur. Primum est, quod quâuis verum sit irregularem absoluti posse à peccato, non ablatâ irregularitate; non ideo tamen negandum esse, quin Cõ-

150. fessario Clericos frequenter audienti necessaria sit cognitio casuum, in quibus irregularitas incurritur: quia munus Confessarij non solum est peccatorem absoluerè; sed etiam superiis, à quibus abstinere debet, præbere consilium, & remedium adhibere accommodatum; iuxta cap. Omnis virius, sexus. De pœnitent. & remiss. §. Sacerdos. Si autem nesciat in quibus casibus fiat quis irregularis (de illis dicitur lib. 30. tract. 2.) nec sciet suo pœnitenti aliquem talem casum habentem, consilium dare de eo, ad quod sub mortali tenetur; abstinendi, inquam, ab vsu Sacramentorum, donec ab irregularitate, qua tenetur, liberetur: vel quoad beneficium, quod irregularis acquisiuit, relinquat: Quæ quidem consilia sequi recusatam, debet sine absolutione dimittere; cum sic celebrandi, aut si retinendi beneficium voluntatem habere, sit in malo statu perseverare velle; argumento cap. Pœnitentia 1. & 2. De Pœnitentia. Distinct. 3. Id ipsum quod Nauarrus de irregularitate ait, maiori ratione dicendum etiam est de suspensione, & interdicto. Et ita ad quinque memorata in allata propositione, addendum sextum, An pœnitens sit irregularis, aut irretitus aliqua censura, suspensione vel interdicto.

Secundum est, necessarium esse omnibus Confessariis, ex quinque in propositione memoratis, cognoscere tria prima, cum sexto illis superaddito; quartum verò de casibus reseruatim, necessarium præsertim esse iis qui nequeunt ab iisdem talibus absoluerè: quintum autem iis, maxime, qui non habuerint iurisdictionem, qua possint quoscumque fideles ad se venientes audire. Id quod ante Nauarrum notauit etiam Caiet. in eodem verbo Confessor.

Tertium est, iam dictam cognitionem non esse ita exigendam, vt Confessarius in promptu habere debeat omnes excommunicationes in particulari, omnesque casus in quibus pœnitens manet in statu damnationis ob voluntatem peccandi mortaliter, aut omnes casus reseruatim, aut omnes irregularitates, & suspensiones; sed vt audiendo confessionem, sciat de talibus dubitare; & habito consilio doctioris, vel recursum ad libros, sciat rectè iudicare. Nam, ex recepta sententia Innocentij ad cap. Cum in cunctis. De electione. Scientia contentur sufficientes, per quam quis studio, ac librorum reuolutione conclusiones ad suum officium pertinentes explicare valeat, atque adeo (prout addit Nauarr.) per quam Confessarius consilio adiutus doctiorum virorum, & librorum quos possit sine magna difficultate inuenire, de pertinentibus ad suum munus sufficienter instruat. Ad quam instructionem spectantia persequemur Deo iuuante ex instructo, in sequenti secunda & tertia parte.

151. Quinta propositio est: Pœnitentem peccare mortaliter, & ad iterandam confessionem teneri, qui eam factam Confessario, quem nouit imperitum, vt suam conscientiam diiudicare non sufficiat. Hanc habet Suarez tomo 4. disput. 28. sect. 2. num. 9. addens eam procedere non obstante quod talis Confessarius sit approbatus, & publicè expositus, aut etiam proprius pastor eiusdem Pœnitentis. Ratio est, quod eligat indignum, & inducat illum ad id, quod non potest licite præstare: & quod circa se negligens, negligatur à Deo, iuxta cap. primum De Pœnitentia. Distinct. 6. in principio.

152. Vnde, atque ex aliis antedictis, intelligitur abusum esse intolerabilem, quem merito Nauarrus ad citatum §. Caueat num. 9. optat quotidie argui à Conclonatoribus; vt qui animarum curam susceperunt, illarum regimen, (quod est ars artium, vt dicitur in cap. Cum sit, de arate & qualitate: ordinarieque requirit notabilem scientiam propter necessitatem audiendi confessiones quorumcumque subditorum, qui sunt diuersæ conditionis) committunt Vicariis, quibus nihil est plus eruditionis, quam visum est sufficere, vt Sacerdotio initiarentur: non curantes quis doctior sit, cui Vicariatum concedant: sed quis minori mercede inseruiat; quod quidè est ab omni ratione alienum, vt satis ostendit sententia ab omnibus Theologis & Canonistis recepta, teste Petro à Soto in instruct. Sacer. de scientia Sacerdotibus necessaria, sect. 2. Quod quilibet ordinem aliquem, aut gradum habens in Ecclesia, teneatur scire, quæ necessaria sunt ad rite exercendos sui ordinis actus. Nec enim (inquit ille bene) sine ratione dirigente potest aliquis humanus actus fieri: nec ratio rectè dirigere, nisi per scientiam instructa: ita vt catens scientia eorum quæ operatur, non nisi temere operetur.]

Vnde & infert, ei qui ordinatur tantum ad celebrandum, seu qui vult eum tantum Sacerdotij actum exercere, nec ad alium adstringi; sufficere vt habeat scientiam illorum, que ad talem peragendum necessaria sunt; vt est (secundum receptam sententiam teste Nauarr. in cit. num. 19. quod sciat legere & construere verba illius idiomatis, in quo est missam celebraturus. Eum autem qui omnes sacerdotales actus exercere vult in Ecclesia, aut curam animarum habere, teneri scire que ad integritatem & usum Sacramentorum pertinent; precipue illorum que administraturus est: & communem fidei ac morum doctrinam populo necessariam. Ad administrationem autem Sacramenti penitentiae, ostendimus multa esse necessaria, quae ignoratur a plerisque Sacerdotibus.

155. Nec satis est, quod appareant progressu temporis comparati sufficientem scientiam; quia dicta administratio non est contenta possibili ac futura scientia, sed actualem praesentemque requirit: cum per futuram scientiam ratio non magis dirigatur de praesenti, quam per nunquam futuram, vt manifestum est. Nec item satis est quod dicturi sint Penitentibus, vt antequam ad confessionem veniant, consulant doctores, a quibus intelligant, num habeant excommunicationem, aut calum reueruatum, aut obligationem restituendi, aut aliud quod difficultatem parere possit. Nam, vt Nauarr. in sequenti num. 27. contra vrget, nihil tale est vsu receptum, indeque multi a confitendo retraherentur, praesertim cum id merito molestum sit & ansam praebet propalationi occultorum criminum, compellatque Penitentem, ad bis confitenda (saltem indirecte) eadem peccata; semel quidem docto qui consultitur, cum non possit statuerere, an quis liber sit ab excommunicatione, aut ab alio impedimento absolutionis, nisi is aperiat illi totam suam conscientiam; iterum viro indocto, a quo, tanquam proprio Sacerdote, accipienda est absolutio: quem adhuc debet certiorum facere, quod omnia sua crimina praedicto docto aperuerit: alioquin dubius manebit, nec nisi temere absoluet, caecumque caeco ducatum praebens ambo in foueam cadet: quo nihil indignius, miserius, & horribilius; quandoquidem relictum fidelibus a Christo speciale remedium salutis, ea ratione fiet illis occasio aeternae damnationis.

CAPVT DECIMVMQVARTVM

De bonitate Confessarij.

SVM MARI VM.

154. Bonitas in Confessario requiritur non tantum qua Penitenti, sed etiam qua sibi bonus sit.
155. Pertinentia ad bonitatem Confessarij.
156. Necessaria est maxime in Confessario charitas, cum humilitate, & patientia.
157. Applicatio ad nostrum institutum ex D. Bernardo, quod tres mulieres cum aromatibus venerunt ad Christi sepulchrum, vt eum mortuum vngerent.
158. Memis, tanquam prima mulieris, quasi aromata, zelus iustitiae, compassio proximi, & discretio.
159. Linguae vero, tanquam secunda mulieris, modestia in increpando, copia in exhortando, & efficacia in persuadendo.
160. Manus denique, tanquam tertia mulieris, continentia, misericordia, & pietas.
161. Peccatum est mortale, Sacramentum Penitentiae administrare in peccato mortali.
162. Malitia Confessarij, in peccato mortali Sacramentum penitentiae administrantis, non reddit de se illud inualidum.
163. Peccatum est mortale ab excommunicato non tolerato ab Ecclesia, Sacramentum suscipere, quousumcumque ad administrandum vitro se offerat, ac etiam proprius Pastor sit.
164. Quando liceat Sacramentum suscipere ab excommunicato tolerato ab Ecclesia, aliobve qui illud ministraturus est in malo statu.
165. Quando liceat improbum ministrum non paratum, nec se offerentem inducere ad Sacramentum administrandum.
166. Excommunicatus toleratus per penitentiam ad Deum conuersus, licite ministrat Sacramentum, quando ex officio, aut vrgente necessitate ad id obligatur.

167. Licet Sacramentum petatur a Sacerdote, quem non constat in malo statu esse, etiam si non constat esse in bono statu.

154. IN Confessario bonitas requiritur, non tantum qua Penitenti bonus sit, instructus virtutibus ad munus suum dignè obeundum requisitis: sed etiam qua sibi sit bonus, diuinà auctus gratiā, eliminante ab anima omne mortale peccatum. Ipse enim, cuius genibus humiliter aduoluit peccator, exponens ei suos languores ita dispositus in se debet esse, vt in nullo eorum in quo iudicare paratus est, sit iudicandus, ne in quo alterum iudicat, seipsum condemnet; ac dum alterius purgationi a peccatis incumbit, semet si niliter inquinatum contemnens, audiat meriti illud Ecclesiastici 14. Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? Debet igitur cognoscere seipsum, si que aliquid quod in aliis damnandum est, in se deprehendat, debet illud (iuxta D. Augustini praescriptum, relatum de penitentia dist. 4. cap. 1. §. Sacerdos) a se proicere, atque adeo per veram penitentiam recuperationi diuinæ gratiae operam dare: praesertim cum in statu peccati mortalis constitutus, toties mortaliter peccet, quoties confessiones audit, etiam si valide absoluat, vt inferius in hoc ipso cap. tractabitur, sub titulo de administratione Sacramenti Penitentiae per Confessarium existentem in statu peccati mortalis: addita explicatione difficultatis huc quoque spectantis, An liceat confiteri tali Confessario. Prius enim persequi oportet, que pertinent ad ipsam, de qua ex instituto agimus, Confessarij bonitatem.

De iis qua ad Confessarij bonitatem pertinent.

S E C T I O L

155. AD hanc igitur bonitatem (vt in directorio nota Polancus ca. 1. art. 3.) pertinet vt exterius nihil in Confessarij vultu, & gestibus, vel moribus corporis, vel etiam in vestitu videatur, nec in voce audiatur, quod non deceat virum matutum, qui meminit se locum Dei tenere. Interius vero, vt secum reputans cuius vices gerat, tanquam in eius oculis constitutus, cum reuerentia & timore munus suum obeat, ac humiliter de se sentiens Penitentes sibi praeferat, & se meliores existimet, sagendo eos lucrari ad amplificandum Christi regnum; augendam, ac ditandam sanctis viris Ecclesiam, extirpandam diaboli tyrannidem; ac Christi sanguine redemptas animas ad salutis portum deducendas.

156. Ceterum cum ad hoc plurimae virtutes in Confessario requirantur, vt bene ostendit, pieque in particulari inculcat Gaspar Loartes libro 1. institutonis Sacerdotum: minere tamen ipse potissimum debet in charitate: quia cum sit medius inter Deum & peccatorem constituentem, debet per amorem vnitus esse Deo, vt ea quae pro peccatore petierit tanquam amicus obtinere valeat. Itemque proximum amare sicut seipsum, vt de aeterna sua salute ob peccata commissa periclitanti non detredet subuenire cum humilitate & patientia. Quibus duabus virtutibus ipsum munitum esse oportere patet: humilitate quidem, quia licet Confessarij munus nobilissimum sit, ex eminenti autoritate ligandi & soluendi in terra, quae ligentur & solvantur in caelis, non modo Angelis, sed & Beatissimae Virginis non concessa, cap. Noua. De penitent. & remiss. ex vsu tamen humillimum est, vt pote ei simile, quo Chirurgus saniem abstergit ex vulneribus, & cuique pro sua conditione emplastra, aliaque id genus remedia applicat: que similitudo est D. Basilij in regulis suis disputatis resp. 30. Patientia vero munitum esse oportet, quia longè difficilius est animi, quam corporis vulnera curare. Cum enim in morbis corporis is maximè morbum cognoscat, & sentiat qui patitur; maximeque omnium cupiat sanari, medicum accersat, & desiderio sanitatis nullum, quamuis in gratum, refugiat medicamentum: in anima contra omnino euenit, vt plerumque infirmus praeter omnibus morbum suum ignoret: medicum refugiat, curationemque egrè admittit: ideo hac in re opus est patientia: nec depondendum animo, sed habendum in memoria illud eiusdem D. Basilij in praeced. respon. 10. nihil esse in reum naturae, quod diligentia non corrigatur, neque esse vitium adeo graue, quod Dei timore non pernicetur. De illius ergo, qui ex lapidibus potest excitare filios Abraham, confisi misericordiam non defutura, demus operam comparandam bonitati, per quam tamen huius ministerij sumus ministri idonei.

Adil-